

El nom i els seus complements

<https://pixabay.com/en/book-education-school-literature-748904/>

Objectius

- Elaborar un escrit de caire autobiogràfic sobre els anys que els alumnes han passat a l'escola.
- Reflexionar sobre el sentit d'usar el complement del nom.
- Usar les tres formes bàsiques que pren el CN: adjectiu, sintagma preposicional i frase subordinada.
- Identificar CN en un text propi.

Descripció de la proposta

Els alumnes han de construir una narració de caire autobiogràfic per construir una autobiografia il·lustrada de tots els alumnes de sisè que contingui text i imatges; aquesta es concreta en un llibre/fotollibre que els alumnes de 6è rebran durant la festa de final de curs.

L'objectiu d'aquesta seqüència didàctica és contextualitzar l'ensenyament de la gramàtica i veure que un aspecte gramatical com el CN, és portador de significat, té unes funcions concretes que ens seran útils a l'hora de compondre el text i ajuda a modalitzar-lo, és a dir, a mostrar les actituds, apreciacions i opinions de l'emissor del text.

Aspectes didàctics i metodològics

Per què relacionar una seqüència didàctica d'escriptura amb un contingut gramatical?

Als alumnes de primària i secundària, tot i haver dedicat moltes hores a l'aprenentatge gramatical, els costa traslladar els sabers declaratius gramaticals a l'ús de la llengua i no sempre un bon coneixement d'aspectes gramaticals s'acaba traduint en una millor producció dels seus textos. Sovint aquests continguts s'ensenyen de manera aïllada i descontextualitzada, fet que dificulta el seu ús en la producció de textos.

Aquesta SD parteix de la idea que no podem reduir el treball sobre, en aquest cas, el complement del nom, a una simple tasca d'identificació en oracions aïllades, amb activitats descontextualitzades i separades de la composició escrita, com dos blocs de continguts separats, sinó que cal unir-los en una mateixa SD.

És per aquestes raons que aquesta SD està formada per un seguit d'activitats vertebrades per un doble objectiu: el comunicatiu i el d'aprenentatge gramatical. En aquestes activitats hi té una gran importància el diàleg, ja que conjuntament amb el plantejament de les activitats, permet que els alumnes prenguin la llengua com a objecte de reflexió i anàlisi i avancin cap a la reflexió metalingüística, tot construint i consolidant el seu coneixement sobre el funcionament del sistema lingüístic.

Així doncs, aquesta SD permet avançar cap a una gramàtica pedagògica, dirigida cap a l'ús i cap a la reflexió sobre l'ús de la llengua.

A més, la proposta contempla l'ensenyament-aprenentatge de la llengua i la gramàtica dins un procés d'avaluació formativa, on l'alumne té un rol actiu i pren consciència del propi procés d'aprenentatge; el paper del mestre és acompanyar i guiar l'alumnat. La majoria d'activitats es duen a terme en petit o gran grup i la conversa i la reflexió ocupen un lloc de gran importància.

Recursos emprats

Recursos per a l'observació i manipulació del CN:

Textos model, taula de classificació, taula de planificació del text, taula de revisió (documents adjunts).

Continguts, competències i processos que es treballen de forma destacada

Dins la dimensió d'expressió escrita es treballen les següents competències:

- Competència 8. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari.
- Competència 9. Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.
- Competència 10. Revisar el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal en funció de la situació comunicativa.

Dins dels continguts de funcionament de la llengua es treballen els següents:

- Aplicació de la complementació a la descripció de persones, objectes, situacions o estats d'ànim mitjançant:
 - L'adjectiu
 - El sintagma preposicional
 - La frase subordinada
 - Interès per aplicar en la producció de textos escrits els coneixements apresos.
- Revisió dels textos pel que fa a l'estructura i l'organització, la puntuació, l'ortografia, i els elements paratextuals a partir d'algun tipus de suport.

Dins dels continguts d'expressió escrita es treballen els següents:

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar, escriure i revisar

- Producció de textos escrits de tipologia diversa
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua en la producció de textos escrits.

Alumnat a qui s'adreça especialment

Alumnat de 6è de primària, però que pot ser extrapolada als primers nivells de l'ESO

Interdisciplinarietat, transversalitat, relacions amb l'entorn

Relacions amb els companys, les famílies i comunitat educativa, que són els qui llegiran els textos.

Documents adjunts

- Orientacions per a la dinamització de l'activitat a l'aula
- Activitat d'observació: textos model per analitzar amb i sense CN
- Activitat de classificació del CN
- Activitat de complementació de noms
- Activitat de planificació del text
- Taula de revisió del nom per a l'alumnat
- Diàleg amb reflexió metalingüística de l'alumnat
- Mostra de producció de l'alumnat/Fotollibre
- Presentació de la bona pràctica d'aula per alumnat de 6è de primària, El nom i els seus complements, presentada a les III Jornades de Llengua i Literatura : Nous temps, nova gramàtica, organitzades pel Col·legi de Llicenciats de Catalunya (novembre 2017)
- Article: Fontich, X. i Giralt, M. (2014) Gramàtica i escriptura a sisè de primària: el complement del nom. Articles de didàctica de la llengua i de la literatura, 64, pag 45-53.

Autoria

Marta Giralt Ruiz, mestra de l'escola Miquel Martí i Pol, Sabadell i professora vinculada de la UAB, Departament de Didàctica de la Llengua i de les Ciències Socials